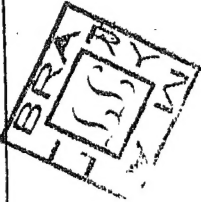

۱۹۸

154°

گلزار عثمانی

مع

تہنیت تقریب کدخدائی شہزادگان آصف جاہی

ہدیہ محقر

مولانا محمد عبدالقوی - فانی - ایم - اے (علیگ چشتی صابری

وقار الملک گولڈ میڈلسٹ

سابق پرفسور فارسی و عربی - گورنمنٹ مائیس کالج ناگ پور

مدیر مجلہ بین المللی "البیان"

معلم حال شعبہ فارسی و اردو - جامعہ لکنؤ

بعضوان ذیل از مصنف علام یافتہ می شود

مطبع آسی، محمود نگر لکنؤ

A 915 A 21

115
(6 7)

W

M.A.LIBRARY, A.M.U.

U32383

۳۲۳۸۳

CHECKED-2002

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

24 AUG 1963

اقضیه

دست‌انیش نہ کر از الطہ ماہمن لفظت جنزل علی حضرت بن گان عالی،
سیہ لار مظفر الملک و ہمالک نظام الدولہ نظام الملک توابہ
میرٹان علی خان درہتج جنگ آصف جاہ سلطان العلوم جی ہنی اینز آئی
جی، بی ای شہر یار ممالک محروبتہ دکن جلا لشد ملکہ و سلطنتہ

ہسار کر و منبریں ہولے مرغزار ہا
ہسار کجا کہ بنگری ہجوم نو بہار ہا
جہاں شدہ ز چار سو بزرگ بوتار ہا
بشت راغ و کوہ و در پری و شان نگار ہا
بہانگ و نعمہ ہر کجا عدا دل ست و سار ہا

ہمہ گلست و یا من لطفت جو بہار ہا
بنفشہ رستہ در چین شقیق و لالہ در و من
چو زلف یار مشکبو شدہ است دہر کو بہ کو
بد ہر لندوں ہمہ می است بانگ چنگ و نے
گلست و لالہ چار سو شدہ است دہر مشکبو

مصوٰر است نہرین برنگ بونے لبران
 ترانہ ریز بار بدہو بدشت و درجیل
 ہمہ تل است چوں چمن زلالہ و یامن
 برنجیت ابر شیر باد ہر چار سو ہمہ
 گل است ملاکہ و سمن بدشت و باغ ہر کجا
 ز بانگ سار و کبکما تشاط و چین ہمہ
 ہمہ جہاں نگارین دودھ رنگ حوریں
 جہاں بہشت جاوداں برنگ و بے ہوشاں
 پسنگما و ششما مصوٰر است گلستان
 برے و لبران ہمہ ارم شدہ است تعبہ
 بہرزمیں بہر کجا ہمہ گل است و ارغواں
 ز کشتہا ہمہ جہاں برنگ بوچو گلستان
 ترانہ عنادل است بحسب بدشتہا
 صد لے رود و نہ ہمہ بطرف باغ ہر کجا
 بدشت اگر نظر کنی ہمہ موی است و موی پرست
 بہرزم و ہر چار سو مے است و شاہاں ہمہ
 بیا و نوش و چنگ و بے جہاں چو باغ حوریں

ہمہ جہاں ہمہ ارم بدشت و کوہ سار ہا
 عروق آبکش ہمہ بسہر شجر چو تار ہا
 پر از گل است و ناردون مغاکما و غار ہا
 شکوفہا بہر شجر چو فصل شیر خوار ہا
 بطرف آہو ہمہ ز سر ہا قطار ہا
 عنادل اندنمہ گوفراز شاخار ہا
 ہوا شدہ است عنبریں بہر کجا تار ہا
 بہر کجا کہ سنگری لعکس لالہ زار ہا
 و میدہ است ارغواں ہمہ ز نوک خار ہا
 بزلفشاہاں ہمہ ہفتہ صد تار ہا
 بنفشہ رستہ چار سو بدشت و کوہ سار ہا
 ہمہ گل است و ارغواں بسوئے مرغزار ہا
 بہ نغمہ اند چار سو تدر و ہا و سار ہا
 پیالہاں مے ہمہ بدست میگسار ہا
 بنغمہ مطہراں ہمہ بیت اند و کنار ہا
 سرود و چنگ و رود و نہ بطرف جو تار ہا
 مے است و شاہاں ہمہ بدشت و کوہ سار ہا

ز نامیہ ہمہ جہاں شد چو نرم شاہداں
 بجام لالہ مے ہمہ سب بنم باغ چارواں
 جہاں بزرگ بوہمہ شدہ لبان گلستان
 ہمہ تدر و چار سو صد اے سار کو بہ کو
 ز بس میڈیاسیں نہیں شدہ است غنبریں
 بدشت اگر نظر کنی ہمہ گل است دیاسیں
 بر وزر وے شاہداں شب است چار عیاں
 بدشت چار سو ہمہ بنفشہ رستہ ہر کجا
 بیابانک نے مفتیاں بلخ خسرو جہاں گ
 چو گلشن ارم شدہ جہاں بہمد تو شہا
 مدارس علوم و فن نمودہ بہر کجا
 نہ سرگرائی است دکن نہ قبلائے دروغم
 بہر کجا کہ بنگری رہیت تو حاکمان
 شکوفہ علوم اکہ بد بیاد ہر گاہ
 مدارس دکن ہمہ علامتے ز جو د تو
 مدار و رع ملک تو تقدیر است ہر کجا
 ز انبساط فیض تو کہ ہست شامل جہاں

مصوٰراست سو بسو بدشت و کو ہسار ہا
 عروس گل برقص وہم بنفشہ کبک ہسار ہا
 مصوٰراست چار سو منچ نظر ہسار ہا
 ز کبک پر شدہ زمیں ہزار ہا ہزار ہا
 کشادہ کاروان چیں کبوہ دشت بار ہا
 بدامن جیل ہمہ نشاط آبشار ہا
 بملک روم منتشر سپاہ زنگبار ہا
 مصوٰرازل گل و سمن کنار جو ہار ہا
 چہ در فضا کے گلستان چٹوٹ ہار ہا
 بہر زمیں کہ بنگری بحبش نہاد یار ہا
 ہمیشہ از تو خسرو ابد ہر یادگار ہا
 بیادہ کرم ہمہ نشانہ خمسار ہا
 نشانہ اندیا سمن بریدہ اند خار ہا
 ز موج جو د تو شہا شدہ ہمہ ہار ہا
 چنان نشان تو ہمہ بہر ز اقتدار ہا
 بہمد تو ولی ہمہ درون کھسار ہا
 بہمد ہا نشاطا کنند شیر خوار ہا

سخاے ابر با نجل شده نبود دست تو
 عداد شکرت بروں ز حد و فکر آدمی
 ز ابر وجود شسته کدورت زمانیاں
 ترا به بنجینقما چه حاجت است خسرو
 بیک خدنگ تیر بر ز دشمنان پیروز
 فروده غر دشان دین زد دولت تو خسرو
 حدیث خشم تو رود اگر بر بے آهوا
 اگر حدیث لطف تو بر بے نار با خشم
 همه ولی بذکر حق ادا کنند روز شب
 مدار صنع ملک تو کسا و ازاں بیور یا
 بسنم دهر چار سو خورند باد و کوبو
 ز ابر وجود تو جہاں شده چو گلشن ارم
 به عز و شان و برتری که هست انمی همه
 به فرو فضل ایزدی ترا کمال بخردی
 بنظم ملک خسرو ترا نه حاجت دیگر
 دکن که هست چیں ارم بهر کجا که بنگری
 نه با نگ شکوه آیدش بگوش از زمانیاں

مصور است بر پیش نقش و از نگارها
 دو ساله راه می رود ز لشکرت قطارها
 ز خاطر همه جہاں سترده غبارها
 ز بهیبت تو اوفتد ز پنج و بن چهارها
 بدور دشت کین همه نموده شکر کارها
 کنند مومناں بتو تقو و جان نثارها
 ز آهها بروں جہد شر رفاں بخارها
 به نارها همه شود و تموج بحارها
 وظیفه و عاے تو لطف نیر حق گزارها
 محک همه به فکر تو گرفته عیارها
 بیاد خسرو جہاں بجوش نو بہارها
 بدور عدل تو شہا به ساز و برگ کارها
 ندیده شل تو فلک درون وزگارها
 فلک برائے تو نیست مدار کاثرها
 رہین رائے تو همه صفارها کبارها
 به جشن حور چار سو بدشت کوہسارها
 فلک برائے تو شہا اگر نهد مدارها

بنرم همسر هر کجا بیا و خسرو دکن
 ببا ننگ چنگ و نه همه کن مشایه ارم
 بنرم شاهان چین ز مشک بود گفتگو
 چو دست بنده بدستی ز کیسه دوزخ هست
 ادیهها لیبها کنت روز و شب همه
 پی سرود مدح تو که فرض شد بهر شهر
 بساده محبت که شد خمیر جسم من
 ز خاک ملک تو شها خمیر جد و عم من
 شنای تو تو انگری و نه ز شومی فلک
 دماغ و هر چو ارم بعد تو معطر است
 فلک مطیع حکم تو اگر شود اذیت
 وظیفه شنای تو به نفع خود ادا کنم
 بمدح تو بسرم ز عمر آنچه باقی است
 و نه ز گردش فلک به فکران روز و شب
 گل است چار سو همه معطر است کو به کو
 غیب و بنوا ز تو بساز و برگ هر کجا
 معالم سخای تو چه سازند و نه همه

بقتل بوحسبام و خوردند باده خوارها
 بهر کجا که بنگری می است میگارها
 ز طیب خلق تو شها صبا برد بخارها
 ز گوشت علوهما کشم بتو شارها
 شنای خسرو جهان بنج حق گزارها
 همه عروق جسم من برود و چنگ تارها
 به مقلسی نشاند ام شها همه خمارها
 محبت دکن شد مرا چو پود قارها
 ز گزند مقلسی مرا بجان و تن غبارها
 ز مشک خلق تو شها بهر کجا تارها
 ز دشمنان بگشاید بر آرد و مارها
 که مرد را به نیکوی ز مدح تو عیارها
 شها اگر به خان و ماں مرا بود قرارها
 قرار در خیال من بدل شد از قرارها
 بهر کجا که بنگری بهر تو بهارها
 یستیم و بیوه را همه ز جود تو یارها
 به جود تست منبسط به چار سو دیارها

نظام ملک خسرو ابرائے صابست همه
 نظام دولت است دین شده بعد تو چنان
 مظفر جہاں توئی کہ منج شد بنام تو
 بعد تو دکن شد ہمار ہر کمال را
 شہ علوم و شاہیں توئی کہ ملک ملک تو
 یسار دہمہ دکن شد بہ فکر صابست
 بساں خادم ہی روس را بپندگی
 ہمہ شکوہ و برتری شہا تراست مژہ ہی
 بیاد تو نبیذ ہا ببا نیک و دو چنگ و نے
 امیر مومنین توئی رئیس قوم مسلمین
 بہ عہد تو ہمہ ولی بسا و ذکر مشغل
 برج و در و در جہاں شہ از خار مفلسی
 برائے آصف جہاں کہ نام تست از ازل
 بہ تیغ عدل کشتہ ہمہ وجود ظالماں
 علوم مغربہ را کہن لباس ترک شد
 آب تیغ کشتہ نہال حفظ چار سو
 بدور لطف تو بود پناہ ملک ہر کجا

رہین عسل تو ہمہ مشیر ہا مشار ہا
 کہ نگشت تا ابد ز پود ہا ز تار ہا
 ز داود ازل ہمہ جنگ و گیر و دار ہا
 ارسطواند ہر کجا بملک ہزار ہا
 کسند مٹ تو ہمہ بجان دل کبار ہا
 رعایا را بذات تو شہا است افتخار ہا
 پسایہ کلاہ تو فگشت شہر یار ہا
 بدست تست از ازل عنان اختیار ہا
 خوردن شاہان ہمہ بطع جو ببار ہا
 کہ مومناں شنائے تو کسند دیار ہا
 کہ میسر بہر یکے رفیع تو یسار ہا
 ببادہ سخائے تو شکستہ شہ رخا ہا
 شدند محنت ہمہ صفار ہا کبار ہا
 ز خرمن ہمہ خساں بر آوردی خرا ہا
 بہ خلعتی کہ دادہ شہا ہمہ ہزار ہا
 ز آب سیم و زر ہمہ بملک جو ببار ہا
 ز عدل خسروا ہمہ نمودہ ہضار ہا

ہر آنکہ زاد و دکن بہ کرت مر تن
 ہمہ ہنود و مسلمین بحشیم دُور بین تو
 صدائے کوس عدل تو رسید در جہاں
 بہ ہند از تو ثجت ہمہ علوم ہر کجا
 زمین خسرو دکن تو رع است در زمین
 ز بارش سخائے تو کہ بودہ وز شب شہا
 ہمہ نشاط و رنگ بولہد شاہ در جہاں
 بس کسا و شاعران طلا کن دثنائے تو
 تہی ز لعل کا نہا چو دست فانی حویں
 زابر نیزہات شہاز میں شدہ است گلستان
 دل حبیب تو شہا بنزہ است چیں چین
 کنوں کہ علم در جہاں ز فیض تو شدہ ہمہ
 بہر لہ بیا و حق چو شبلی است ہر شہر
 چہ نشہ یاد تو کند شود وہاں پراز عمل
 بہر لہ ز نام تو کنند فخر در جہاں

کہ ہندوان و مونیس کنند افتخار ہا
 عز و یار تو ہمہ لبان نغمسار ہا
 سحاب فیض تو ہمہ نمود جو بہار ہا
 ارسطواند چار سوب علم در و یار ہا
 منزہ شدہ ہمہ جہاں ز ننگ از عار ہا
 بزرگ بوجہاں شدہ ہمہ چو لالہ زار ہا
 یمین ہر گدا شدہ ز جود شہا ہا
 ہر آنکہ گفت مدح تو گرفتہ اعتبار ہا
 چو کیسہ گدا تہی ز جود تو بجا ہا
 ز دشمنان بدشت کیس بہر کجا مزار ہا
 خشن بہ بخت دشمنت چو پشت سوسار ہا
 بہر زمین اویسہا حکم در یار ہا
 ز ننگ شد جہاں تہی شتر و نقش عار ہا
 گہ خزاں ز ذکر تو مہیدہ نو بہار ہا
 شدہ است بزم ذکر تو شہا ہمہ دیار ہا

سرور و سور تو شہا بود ز گردش فلک
 نشاطا بود ز میہ نیرم میگسار ہا

۲- قصیده

شہسوارِ دولت تو ہمعنانِ آفتاب
صلواتِ سکندری ناز و بذاتِ عالیت
مثل یونانِ مبداء علم و ہنر ملک و کن
جامعہ عثمانیہ دریائے موج از علوم
کو دکانِ عہد تو شارحِ تر از آسمان
در دکنِ بینی ہمہ از چار سو باغِ علوم
مبداء علم ہست اثیشلِ طبوبی در جہا
چشمہ فیض تو جاری شد ہمہ بر فوہ
ارسطا طالیس دانش دارِ سانِ عہد تو
طفل در گوارہ شہرتِ شفا گوید ہمہ
در ہمہ ملک و کن بینی مدارِ س چار سو
نیرِ علم و ہنر طالع شدہ در یورپ است

استانِ قصرِ جاہتِ آسمانِ آفتاب
چون بچو و تو بہت از خاندانِ آفتاب
کو دکانِ در مہد عہد ترا دانِ آفتاب
کرد جاری چار سو اندر جہانِ آفتاب
دخترِ اثیشلِ ارسطو نکتہ دانِ آفتاب
شد معطر از ہوائِش خان و مانِ آفتاب
شاخہایش منبسط شد در جہانِ آفتاب
سین و شادابی اذالِ دگلستانِ آفتاب
ارِ نسِ سلیم است ہر سو در جہانِ آفتاب
نکتہ زان نگزرد اندر گمانِ آفتاب
ممتد و زان پنج دانشِ جہانِ آفتاب
یورپا مطلع و کن شد آشیانِ آفتاب

آنچه در مغرب بود از علم بهر اهلش
 آنچه از صنعت بود نیز آنچه باشد از علوم
 کردار و راز را بن علم و دانش در دکن
 صنعت اهل دکن را اگر ببیند آسمان
 علم و دانش را بگوید خسر و ملک دکن
 کار و بار اهل صنعت را چنان افزون نمود
 گاه در تسلیم کوشد گاه بامرد گیر است
 بر دل قافی نشیند در زمان عدل تو
 در همه ملکیتا مشاود و مینبسط
 اولیا بینی همه در دور عالم چایسود
 رشته کز تار در تیش خطیش را همه
 در تضیق بود گیتی لیک از فیضت کنون
 گر تیا مشاود و خرم بویگان در راحت اند
 عهد زریں عهد توله حامی اهل علوم
 خواججه جمیر سلطان همه هند و تان
 هر که زاید در جهان بیند تو رحمت مدام

خاما در دست دارد ترجمان آفتاب
 در دکن تسلیم کرده نکته دان آفتاب
 منکشف گشته کنون راز نهان آفتاب
 در نظر بے فت در ماند بهر آن آفتاب
 انبیاءش را کشاده بحر و کان آفتاب
 هر دو کان اهل صنعت شد کان آفتاب
 می نماید آنچه کرده کار دان آفتاب
 تیر هر آنست که آید از کان آفتاب
 مهد آرام است ملک و جهان آفتاب
 غیر ذکر حق نه بینی در جهان آفتاب
 در میان دارند کنون عابدان آفتاب
 هست در تو سیع و زینت آسمان آفتاب
 مهد آرام هست هر سو در جهان آفتاب
 مثل هارون الرشیدی جهان آفتاب
 یا وریا تواند اے حکمران آفتاب
 میسران دهر همتی همان آفتاب

در همه اشعار تو بسیم همه حمد خدا
 هست در عثمان علیجاه عز و شان ازیدی
 ناهائے مشک انضال خدا دار و بیار
 سه خطابت دایز دای مشکائے النور جان
 منکه باشم مستنیر از پر توے رائے بنی
 گر چه شاه بهند کردت هم خطابت دیگر
 در همه دور ممالک آن شه گردون جناب
 هم نظام الملک آن سلطان گردون مرتب

ق

نیز لغت مصطفیٰ انکه دای آفتاب
 از ازل تو ام بسان عز و شان آفتاب
 سیر در ملکت مناید کاروان آفتاب
 حارس حریم هستی حکمران آفتاب
 حارس حریم گویم پاسبان آفتاب
 ترک کردم زانکه هستم رازدان آفتاب
 کامران و هم مظهر در جهان آفتاب
 هم نظام الدوله باشد در زمان آفتاب

فاتح جنگ است و صفیاء سلطان العلوم
 مثل او هرگز نیاید در گمان آفتاب

۳۔ قصیدہ

بادہ ہمہ قوتِ رواں برُسخِ گلستاں پرورد
 ابلہ اگر زانِ مخورد گرد و فلاطونِ زمن
 گرتیچ و تابفت تزدادِ حل و عقد و زنگار
 لقمان کند ابلہ اگر از بادہ نوشد اندکے
 بلبل شود زانغ و زغن از فیضِ آنِ رِیاں
 ناداں شود نادانا از آن گرد و فلاطونِ ماں
 محبوس گردنوش از آن قصہ چو طاووسِ لاسم
 آں بادہ دہ کز بویِ آں گرد و دماغِ گلستاں
 بادہ دہ تغیرِ حالِ حیواں خوردنساں شود
 بادہ بخوبادہ بخور کز بادہ طبعِ شاعران
 بادہ ہمہ تفسیرِ حالِ بادہ ہدایتِ تواں
 در زرقہ کوک گر خورد گرد و داسطونِ زمن
 تھئی ۱۱

دردِ دل ہمہ شادی ہر جانِ پُراں پرورد
 در طبعِ آں مایہ فطن اسرارِ گہماں پرورد
 جامے بخور از مے ہمہ فکر تو سہاں پرورد
 صد مایہ علم و فطن در طبعِ ناداں پرورد
 در نغمہ گوئی ہر زماں بزمِ گلستاں پرورد
 الکن خورد جامے اگر گفتارِ حباں پرورد
 خشنے کند شادی ہمہ رد و زنداں پرورد
 صد مایہ ناز و نسیم در جانِ پُراں پرورد
 زانغ و زغن در مضیاطا و سِ قضاں پرورد
 چون طوطی شیدا زباں مسحِ جہانباں پرورد
 صد رنگ از باغِ جناں بروئے متاں پرورد
 عامی اگر بویِ بد صد طبعِ لقمان پرورد

<p> صدنگ باغ و بوستان بے خدای پرورد وز مهر صد باغ ارم در طبع شادان پرورد در مضیہ آن زنگی سلط اوس قصاں پرورد بر رخ ہمسہ باغ ارم نگیس و پیراں پرورد اسرار دور آسمان در طبع نادان پرورد گر محتجب جامے خور و در بزم جاناں پرورد توحید داں گرد ہمہ اسرار زیداں پرورد در جان نگین نیکیاں صد گوندہاں پرورد در دور جور آسمان در دور جہاں پرورد صدایہ ناز و نسیم در جان داں پرورد بیل صبح گلستان صد گوندہاں پرورد طمش ہمہ رنگ جہاں بے پیراں پرورد نساں گرانے خور و نساں بربہاں پرورد اسرار زیداں یک بیک مرقداں پرورد صدنگ کفر و فسق را در اہل ایاں پرورد </p>	<p> گر پیر ازاں بادہ خور و گرد و چو مرد و چو ازاں دشمن اگر ز ازاں بخور و گرد و برنگ ہاں زانغ ازاں بجے بر گرد و چو بلبل نغمہاں ساقی ازاں بادہ بدہ کاندہ ہمہ سنج و الم گر قطرہ زان مے خور و ابلہ ہمہ دانا شود بوئے بڑا ہر گرسد زان می بگویند نہا گر سوئے کافر زان ہوا بوئے بڑ مومن کند رنجور جور آسمان آبادہ گر طبع چشد مفلوک گر بوئے بر صدایہ شادانی ازاں ساقی اگر از بادہ ات مخروں بنوشد قطرہ قمری بہ سر و بوستان ان نغمہ گوید ہمہ آں بادہ وہ کز بوئے آں مستی بخیزد و جہاں بر سنگ بادہ گرفتہ گرد و ہمانا جانور ساقی بخواہم ساغرے زان بادہ کز بولیش نے زین شراب جانگزا کا دہمہ شور و غیب </p>
--	--

مطلع ثانی

<p>دارم بجام آتش ہمہ کو آب حیواں پرورد</p>	<p>بچوں برق افتد در جگر بر رخ گلستاں پرورد</p>
--	--

ناسخ ان انسان شود انسان خم و گردن ملک
 بنت العنب دارد همه حسن جمال لبری
 گر طبع کس نعلین شود باده خورد باده خورد
 در مدح تو مدح تو خیر بهر باند بهر باند
 وصفت بخود باله همی مثل سخایت خسرا
 آن دختر زریں سلب کرد بهش شیر جوان
 خواهم شراب جانفرا را ساقی شیرین ادا
 در قمر شاه بجز بهر بیتی بخود لرزد همه
 کرده همه ملک دکن بهر نگ باغ و بوستان
 در ذکر شاه بحر و بر انفس عظیمی مستر
 الهام ربانی همه منقوش در لوح دلش
 زده است و در تقوی همه ملک خورشیدان
 مانند مرغ و غنم همه در دور جو آسمان
 عدلش همه کرده عدم در دور عالم چارسو
 اندر هوا سیم او پر و حمام آسمان
 گردد همه مشک ختن گفتار در اخلاق تو
 بهر دو ملک تو دکن کرده همه باغ عدن

زان ادا از ان طبع بر صد گونه دستاں پرورد
 از ابد فریب است آن پرپی در گوشه بیاں پرورد
 باده همه گلزار را در طبع پیراں پرورد
 وصفت نیاید در گماں صحنه بیاں پرورد
 طبع مخمور در شاد صد گونه قصاں پرورد
 صد مایه تفریح را در طبع شادان پرورد
 تا طبع نفث آدم همه مرج جهانباں پرورد
 در ضمن خشم جانتاں بهر هفت نیراں پرورد
 در جو سلطان جهان صد بحر عمماں پرورد
 لطفش بهر شکرد کام ثعباں پرورد
 در طبع شاه بحر و بر اسرار نیراں پرورد
 حک گشت از لوح دکن نقش کوه عسلیاں پرورد
 قانی که در دوزخباں مرج جهانباں پرورد
 آنکس که در ظلم و ستم خار مغیلاں پرورد
 در قمر آن صاحبقران صد کوه نیراں پرورد
 ذکر همه طعم عمل در کام عطشاں پرورد
 نقشه که از فکر شهاب هشت ضواں پرورد

جودت همه علم و هنر کرده بمکمل تو نشنا
 بار و همه ابر کرم در دور عالم روز و شب
 ای فانی خسته بگر محزون چرا هستی چنان
 مهر جانباں شایست در دور اسقام جهان
 در ذکر اخلاص بن بدل نفاس عیسی ای همه
 از کاوش نلک سنال ز تیغ ابرو نچکان
 ریزم از آن سلک دُر در مدح شاه بحر و بر
 در جوع از مهرت شهادم همه خوان نعم
 در یور پا باشد اگر در کار علم و بخردی
 ملکست همه در بخردی دارد بهار جاودان
 ملکست ز تدبیرت همیشه شد مبداء علم و هنر
 هر سو که جوئی در دکن یابی خدا بینی همه
 از عدل سلطان زمان کنز هوال و نسو جهان
 در دور عالم هر گدا مستغنی اکاجت شده
 شرع رسول انس و جان شد منبسط اند جهان
 هر کوه در ملک دکن شد مسکن اهل صفا
 محزون دور آسمان در بند آفات جهان

صدایه درک و فطن هر طفل نادان پرورد
 گیتی همه شاه جهان در ظل احسان پرورد
 مداح را شاه و کن در دور احسان پرورد
 حبیب المومنین در دور در مال پرورد
 موتی ز ذکر شاه دیس در گور در مال پرورد
 کشت همه امید را در دور میدان پرورد
 طبعم همه بحر روان آب نیلای پرورد
 مهرت بجان دل همه یا قوت مرجان پرورد
 هر طفل در ملک شهادت طبع لقا پرورد
 در طبع هر کودک در اصل صد گونه بتا پرورد
 در صنع صد یورپ شما در زیر دال پرورد
 مثل فلاطون هر شتر اسرار زیر دال پرورد
 شد و هر خندان معتدل همه چشم تان پرورد
 در طبع گلزار ارم از جود خاقان پرورد
 در دور هر سلطان دکن احکام نیر دال پرورد
 در دشت چون جهان همه انکار نیر دال پرورد
 فانی که نهنگام سحر مرجانباں پرورد

کبشاد سلطان دکن صد تپہ علم و ہنر
 شاہا بملک تو ہمہ گلزار علم و بخردی
 شاہا ہمہ شد مبداء علم و ہنر از حکم تو
 اکنون ہمہ شد منکشف از لطمہ قہر خدا
 در لطفت تو اجاب را باشد ہمہ باغ جناب
 خواہی اگر باغ جناب باشد ہمہ در خلق تو
 در دہمہ سلک دُر ز اندر کلام شکرین
 اے مبداء فضل و کرم داری ہمہ جو دقم
 صنعت ز فیض تو شہا چندان شد و ملک
 نقش شرم گردید حک از خجرت عدلت شہا
 شوق تومی آرد ہمہ اطفال را اندر جہاں
 در مہر آں خیر البشر این فانی تفتہ جگر
 بروستان تو شہا باشد ہمہ فضل خدا
 مانی گیتی تا ابد با این ہمہ جود و کرم
 باشد معینت خواجہ جمیر سلطان جہاں

ہر اہل علم و فضل از ذیل آسمان پرورد
 کز رنگ بوی آں حباب صد باغ رضواں پرورد
 آرد و کہ صد بحر عمل در دوراں پرورد
 مثل کشف ہر دشمنت ہر گرہاں پرورد
 ہر دشمنت در قہر تو صد گونہ خسراں پرورد
 در ششم تو گیتی ہمہ صد گونہ نیراں پرورد
 در نطق سلطان دکن صد بحر عماراں پرورد
 ہر موج علم تو شہا صد بحر طوقاں پرورد
 صنعت کہ در یورپ ہمہ کنج و اماں پرورد
 معدوم شد در ملک ہر کس طغیاں پرورد
 تا در ثنائے تو شہا الفضال یزداں پرورد
 در دورد ہر بدستیر طبع غرلخواں پرورد
 خصمت دور آسمان صد گونہ نقصاں پرورد
 شاہا تر فضل خدا در دوراں پرورد
 اے باد شہ خواجہ ترا در غلطی زرداں پرورد

اے حاکم دور جہاں مانی بہ گیتی شادماں
 گیتی ہمہ از عدل تو گلزار رضواں پرورد

۴۔ قصیدہ

ساقی ازاں بادہ بدہ کو جان پڑماں پرورد
 رو بہ اگر زان حاملہ گرد و ہمانا بچہ را
 صد سال گرماند بخم رونے کہ زان آید برب
 بر مرده گر بے سداں را روی خستہ دلاں
 برخار و خس نیزی ازاں گر قطرہ اندر خزاں
 زنگی اگر زان قطرہ در خواب نوشد و زو شب
 برضیہ زاغ و زغن افتد اگر زان قطرہ
 زان مے اگر بے رسد اندر ماغ بے خرد
 بدتر اگر بادہ خور بہت سر کن افعال را
 مثل حبیب بختہ داں گویم بشادی نہراں
 نامرد اگر جائے ازاں نوشد بزم میکشاں
 محزون خورشاد داں شود قصہ بشادی نہراں

بر رخ ہمسہ باغ جفاں در دور چراں پرورد
 و بچہ داں بربیت شک چو شیرزاں پرورد
 ماند برومی بچگاں بر رخ گلستاں پرورد
 مثل خضر سراید در دو گہیاں پرورد
 مثل بہاراں در جہاں صد بوہی رجاں پرورد
 بر رخ چو یار نازنیں رنگ گلستاں پرورد
 آن بھنیہ مثل بلبلان مرغ غرلخواں پرورد
 چو مثل کل در سہماں سہرا گہیاں پرورد
 کافر خورد مومن شود اسرار یزداں پرورد
 ساقی بدہ طل گراں اں محو کہ ہتھاں پرورد
 چوں پورنیرم ہزراں بو طبع شیراں پرورد
 غمگین اگر نوشد ز طبع گلستاں پرورد

<p>ظالم خور و مظلوم را چون پور شاداں پرورد صدایه فرحت از اں دجّان بریاں پرورد جوشده همه مرتبان در بزم جاناں پرورد در رخ همه خورشید را چون ماه کنعاں پرورد صدایه تفریح را در طبع گریاں پرورد کشتی غمناک را در موج طوقاں پرورد مثل خلیل الله همه بر سفره مهاں پرورد گرفانی پرورد را در بزم سلطان پرورد چون بلبل شیوا ز باں طبع غزلخواں پرورد در دل همه غمناک اصدا بنغ و بستاں پرورد در مدح قاکان ز طبع غزلخواں پرورد در جلوہ خورشید رخ صد جاں بریاں پرورد گه مسکنش باشد غیب گه جاں ستاں پرورد کاند رخ خورشیدش صد گونہ بستاں پرورد</p>	<p>بلیس بگزار دازاں صدایه تلبیس را محزون اگر آب ز اں نوشده همه شاداں شود گیر ازاں بادہ خور و گرد طبع نوجواں زنگی خور و روی شود روی اگر ز اں خورد محزون طبع اندرا ز اں شادی کنند و ز شباں چوشد بدل طوقاں غم ساقی بد طل گراں نوشد زخیل از مے اگر گردد چو حاتم در رخا زاں مے که در و دوا لم صد گونہ شادی میدهد شادی کنان روز و شباں در بزم شاه نکته دواں ساقی بدہ جامے ازاں داروی در مفساں جامے اگر ز اں خورد فانی چوت آفتی شود آید اگر بنت العنباں ز پرده در بزم طرب اں دقتر خورشید رخ دارد همه زین سلب من بامے و ساغر بدم کامد زور اں نازین</p>
<p>زلفش همه کافر بود در کفر ایماں پرورد در بزم روی آں پر صی بانغ و بستاں پرورد</p>	<p>در شراباں دلر با خورشید رخشاں پرورد اندکسار آید اگر خورشید بینی چارسو</p>

زندان آن شیریں ادا و دوسلک و بربها
 در ضمن حسن دلربا دار دهمه شان پری
 شکر ز لب ریز دهمه و ز رخ نماید ارغوان
 زلفش همانا سحر در سحر کرده عالمی
 هر و لبش با قوت تریز و ازاں تنگ شکر
 آن سحر ساز فتنه جو دار و جمال لبری
 آن شاه دور می جبین کاندربا نش نگین
 نوشده همه می آن صنم دریا و سلطان کن
 عدل تو در عالم همه کرده است صد بار غلام
 در شنگی نامست همه ریز و لب عجب عمل
 گوهر همه ریز و لب منہ گام و صفت خسرو
 از بول عدل تو شهاب بر خود بلز و سماں
 شاه کن سلطان دین و درو عالم روز و شب
 اطفال امید جهان در عهد سلطان کن
 لوح جهان متقوش شد از جو شاه و ملین
 در بول عدل تو شهاب کسری کند سفاک
 در مدح آن شاه جهان هر شاعر شیدا زبان

در هر دلب آں ماه رو لعل خنشاں پرورد
 در دور چهر جانفزا صده رخشاں پرورد
 از مشک تر صفا نه از دل پیاں پرورد
 در رخ جمال دلبری اک شاه خواباں پرورد
 بر رخ همه بارغ ارم آن قلمباں پرورد
 در صحن گلزار ارم صد بار چیاں پرورد
 سنبل همه آن نازنین در صحن بستان پرورد
 در مدح شاه کعبه بر طبع غزلخواں پرورد
 جود تو در دور جهان گلزار ضواں پرورد
 در بزم ذکر تو شهاب صد عنبر و باں پرورد
 صد موج شیشه و شکر طبع سخنداں پرورد
 صد مایه داد و کرم در طبع گیہاں پرورد
 صد دور راح خوشدلی و آں خنداں پرورد
 گیتی همه چوں دایگان در قند اں پرورد
 هر چند گیتی در کثری صد گونه نسیاں پرورد
 ملک کن از حرم تو چشم نگہباں پرورد
 در حبس داؤد و یاس صد گونه الحاحاں پرورد

در مجمع حوری و شال آن خورشید شال
 از جور دور آسماں گر مشکله دارد که
 هر طفل فراطون شد و در عهد سلطان جهان
 لفظ طحیر شادین خورشید فرگرد و چشم
 عثمان علی اکبر البدر با نفس مهر دلوش
 غایت عالم همه ناز و نبات عایش
 شاه مظفر در همه ملک ممالک نام تو
 سالار هر عسکر تو عثمان علیخان نام تو
 جی سخی لیس آئی دهم جی بی ای زیب ترا
 آصف بجای و مرتب سلطان هر علم و سر
 ارس مدارس در همه ملک دکن شد متعل
 از جامعه عثمانیه صد منبع علم و هنر
 بدو آنچه از علم و هنر در ملک ریخت
 مشاطه تیسر تو کرده و کن را آن خنای
 هر کس که در ملک دکن و در این لطفت شما
 مسلم لطفت تو شما و فضل خلاق جهان
 هر اهل مذہب را همه آزاد کرده عدل

مثل خضر و جام زرد کب جیواں پرورد
 در دور عدل تو شما هر کار آسماں پرورد
 هر ابله در ملک و صد رک لقمان پرورد
 شاه جهان عالم همه در دور حساں پرورد
 شاه که گیتی را همه شادان خداں پرورد
 آن است که جو دو سخا هر خاں گسیاں پرورد
 ابرنخایت در جهان صباغ رضواں پرورد
 نام تو هر عز و شرف در زیر دماں پرورد
 فتح همه جنگ و و غایت بمیدان پرورد
 ملک دکن از زمین او در فضل زیواں پرورد
 علم و هنر را جو دو در زیر دماں پرورد
 در عهد تو ملک دکن در زیر دماں پرورد
 اردو و بیان دانگاں اکنون همه آں پرورد
 هر شبه اش در ضمن خود صد بان رضواں پرورد
 در دور طبع شادماں گلزار رضواں پرورد
 همد و همه بارغ ارم و طبع شادان پرورد
 اوضاع مذہب را همه شادان خداں پرورد

ہر بیوہ در ملک دکن خوش دل تاشا دل
 از کمال صلاحیت شہا شد منتظم ہر محکمہ
 ہر قوم و ہر ملت شد از امداد شاہی مقدر
 در عسکر و پیشل ارم دار الیتامی و در کن
 کالج کہ از سید ہمہ از فیض تو شد منبسط
 اولاد آدم را ہمہ از اصفیا و اولیا
 ہر مسکن اہل صف از ابرجود تو ارم
 مانند اخلاط ہست صد مایہ اوراک
 اندول آن نکتہ دال صد ازیر دانی بنان
 در قمر اک گردوں ششم ہر ہفت نیز است شتر
 و صف تو ای شاہ جہاں بیز ز حد آدمی
 تو بادشاہ مقتدر در ملک تو صد بحر و بر

در طبع زان ہر وہمہ صد باغ و کستان پرورد
 فکر ت باصلاح جہاں صد عقل لقمان پرورد
 جودت ہمہ ملک کن در زیر و اماں پرورد
 فیضت مدارس را ہمہ در درجہاں پرورد
 شیش و صد کالج شہا فیضت گیتیاں پرورد
 در دامن جودت شہاداد اگر گیتیاں پرورد
 جودت گروہ اولیا چوں سل دنیاں پرورد
 تعلیم آن شاہ زمان در مغز ناواں پرورد
 در اے آن صاحب قرآن شید خشاں پرورد
 در لطف شاہ دولہن ہر شہت ضواں پرورد
 فانی کہ باشد کو ہمہ نظم پریشاں پرورد
 مداح در وصف ہمہ و صاف نیز اں پرورد

لے تیر عز و شرف مانی با وج عیش و شادوں

کہ بلعہ رویت جہاں صد ماہ خشاں پرورد

قصیدہ

ہمہ بانگ قمری دبانگ ہزار
 ہمہ قمری قمری گویا سو
 کجا بنگری لالہ زارے پدید
 ز جودت ہمہ دہر گشتہ ارم
 ہوائے ارم می وزد چار سو
 چناں نامیہ شد مری دہر
 فضائی ہمہ کوہ و صحرا خوش است
 مغنی مطب شراب و کباب
 ہمہ خورد و نوش است چنگ آب
 ہمہ جام بلور و بادہ ہمہ
 ہمہ لالہ و گل بدشت اندوں
 گل اندام ہر سو ہمہ ماہر و

ہمہ گلبن و سرود در مرغزار
 ہمہ سر و ہر سولب جوئبار
 غدیر است ہر جا ہمہ آبشار
 ہمہ لالہ و گل ہمہ مرغزار
 معطر جہاں شد چو مشک تار
 برآمد گل و لالہ از نوک خار
 زمین لالہ و گل ہو مشک بار
 سرود و ہمہ و دو چنگ است قمار
 ہمہ شاہدان و ہمہ لالہ زار
 ہمہ ماہر و یان و بوس و کنار
 ہمہ یاسمن و ہمہ کوہ سار
 ہمہ نازنینان لب جوئبار

همه لاله در دامن کوه و دشت
 همه نازنینان حوری جبین
 همه باده ناب و رود و سرود
 همه ضلصل و سار در کوه و دشت
 گل و لاله هر سو بدهراند
 بنفشه گل و یاسمن چارسو
 همه ابرو و امطار و لولو همه
 همه ابرو و امطار در کوه و دشت
 همه سار در کوه و بانگ تدر
 همه باده صاف و رود و سرود
 همه همه بیناں پر اکنه زلف
 همه بانگ ارغن بدشت ابدوس
 همه سرو شمشاد و بانگ تدر
 مع نقل و باده بدشت و براغ
 همه سرو شمشاد و گلبن همه
 همه دشت گلبن عنادل همه
 همه ماهرویان زهره جبین

همه گلبن و سرو و بانگ تدر
 پیرا گند و مشک تر بر عذار
 همه چنگ و مزار و طنبور و قمار
 همه نغمه مرغ و مرغزار
 همه کوه صحرا و ابر بهار
 معطر همه دشت چون زلف یار
 و طار سما در همه کوهسار
 همه دهر رنگین برنگ بهار
 همه کبک و طاووس و مرغزار
 قدح نوش هر سولب جو بار
 همه کتر دم و مار در لاله زار
 همه چنگ در برگ هشاخار
 سرود و همه رود و دست چنار
 همه لاله رویان رنگین عذار
 همه سرو و هر سولب جو بار
 همه ضلصل و سار و شاخار
 مع ساعنر و باده در لاله زار

همه مه جبینان خورشید رو
 سده در سده دور صحرا همه
 مع لاله و گل رخ شادها
 بیار و هوا دور گوهر همه
 همه گلبن و سرور کوه و دشت
 همه صلصل و سار و بیل همه
 دور و دایه همه نازنینان هر
 دور و دایه سار و نازنین
 مع نفیسه هر تهری شایخ سحر
 عروس گل و لاله در شرم و ناز
 معطر همه دور و دایه زین
 شقایق همه سو بخت اندر
 دو صد کاروان خطا و ختن
 زرو و حسیناں همه کوه و دشت
 همه ماه و یار بخت اندر
 مع ساعنه و بادیه هر ماه و
 زرو و حسینان زهره جبین

همه دشت کشمیر و صحرا
 همه جشن هر سوئے در کوهر
 مئه مهر در دور مشک تار
 مرصع شده دشت هر کوهر
 عنادل مع نفیسه بر شاخسار
 در آ وایه نفیسه همه کوهر
 مئه مهر و دایه نازنینان
 گل و لاله در دور مشک تار
 همه رقص طافوس در لاله زار
 عنادل همه در زهره انتظار
 گل و لاله هر سو هوا مشک بار
 مع لاله و گل همه کوهر
 تو گوئی کشادند در دشت بار
 تو گفتی شده کابل و قندهار
 همه اهل کشمیر در مرغزار
 مع نفیسه هر شاه گلزار
 نمایاں همه صنعت کردگار

<p>مه و مهر دو طایفه یار به گلگشت بودم درون چمن و گر مطلع در وصف آن حبیب</p>	<p>گل و لاله شمشاد آورد بار که آمد برویم یکے گلزار نگارش کند خامه مشکبار</p>
مطلع ثانی	
<p>همانا که آن شاهد پر نگار دو لعل لبش کوزه انگبیس دورویش دو طاووس باغ ارم دو زلف رخسار سحر ساز همه تنه دارد بجال اندول مع مشک و زودست و صنم مع مهر و مه آن رخ و لعل چنان در رخ آن بخت نازین همه فتنه در ضمن خال لبش دو طاووس دارد در رخ منه حبیب دو طاووس در دام مشکین کند به بند و همه مرغ دل در دلفین چو دیدم رخ آن بت و فیض</p>	<p>همه مشک دارد همه لاله زار که ریزد مشک رزاں همه بار بار مه و مهر رقاصه عکس یار که دارند از سحر نقش و نگار همه زلف دارد دلفان نگار مع سبک و لعل آن گلزار مع زهره و مشتری و یار نگه راه هر گن نجیب و کنار همه دام سحر است زلف نگار دو چهرش مزین نقش و نگار مه و مهر در سحر آن سحر کار ز مرغکان شب و روز خنجر گزار شده صفی و منظم لاله زار</p>

دلم ناشکبدا شد از حسن او
 دلم شیوه آه و زاری گرفت
 دل من که بد مرغ مسکن گزین
 بدارد دلم را به رنج و بدرد
 چنان مستلاسه بلایم نمود
 خداوند تو تیر و جاهد چشم
 شه وادگر میر عثمان علی
 گذارد کجا گام آن دین پناه
 آگه رزم چون پورستان سام
 گه حمله از تیغ آن پیل تن
 ز جودش اگر حرفه املا کنم
 کمندش همانا یکے از دها
 ز راه منیرش چو رانم سخن

بروں رفت از سینه صبر و قرار
 رواں شد ز آسم یکے جو بار
 شده بسمل تیر ترکان یار
 دو چشم ز جورش همه اشکبار
 برم شکوه زان بر در شهر یار
 مراج ورامردی قتل دار
 همه دهر در عدل اولالہ زار
 بروید همه گلشن ولالہ زار
 کند صف اعدا همستر و مار
 ز خون میزد و دروغا جو بار
 شود منظر نامه ام زنگار
 بدم در کشد دیو در کار زار
 مه و مهر بینم بین و یسار

بتابند تا هر دم بر فلک
 بگیتی بماند بعتر و وقار

۱- قصیدہ

چناں ز عدل تو شد متدل ہمہ آفاق
مہر ان فلک در ہمہ فضائل نیک
توئی بدہر کہ آبائے تو ہمہ شاہ اند
بود زبوں خوش مشک طبع عطر آگس
توئی بدہر کفیل جہاں پس از یزداں
برودت دل اعداے تو چناں افزود
چناں ز راے منیر تو شد جہاں آباد
مطیع تو ہمہ گیتی ز جو تو گردید
بعہد تو ہمہ منکر شدہ است دوزخ ہر
چو کرد ذکر ز خلق تو را وی اشعار
ہر آنکہ ہمد تعیش ز بطن مادر کرد
نہ بود نقش بہ عالم ز مرد و سر نواز

نماند خدشہ کینہ ز بیم اہل نفاق
ندیدہ انظیسیر تو در ہمہ آفاق
سرریلک دکن ملک باحق
چو خامہ ام کند ملاے حرفے از خلاق
شدہ است دست کیرم تو ضامن اوراق
ز جرم نار شدہ دور عادت احراق
سمر شدہ است نظام تو در ہمہ آفاق
ز عدل و داد تو مضبوط دولت اساق
ہمہ بزرہد تو شرع شد زندجانی عاق
زبوںے مشک شدہ پردواں آفاق
بذکر کردن اوصاف تو شدہ مشتاق
وجود تو شدہ از جو دشاہ صداق

مسلم است کہ وصف تو غایت تخلیق
 خدیو دهر چو عثمان علی ز روز ازل
 عمل شدہ است بعد تو تلخی عالم
 ز رزق و شد می طعن بقوت عقل
 باختصاص نمودم ز مدح تو تقریر
 جمال لیلہ نظم کسے نمی نکرد
 ہنر بعد تو بر خوشتن ہی بالہ
 ہر اک صدا کہ بر آید ز غصہ ہیجا
 بنوک نیزہ کشادی رگش کہ خوں ریزد
 بود ز جود تو سرمایہ تنعم دہر
 شنائے تو نہ بود جد ہر بشر لیکن
 مراد کہ بگویم شنائے شاہ دکن
 تو کار رزق رسانی گرفتہ برضا
 معین خالق گیتی شدی بروزی خلق
 صحیفہ کہ نسبتہ است نشی گردوں
 ظہیر عرفی و خاقانی و دیگر شعرا
 از انکہ بڑی مدوح شان برفت تو

خوش است تلخی دوران گئے ثنا بذاق
 ندیدہ اند سہر و سہر دہمہ آفاق
 بدور عدل تو تاثیر ز ہر شد تریاق
 عقیل را نہ زیاں شد فتنہ ز راق
 چو کرد ہر با ذکر و وصف ستہنطاق
 چو استخوان شدہ محکم زمانہ را شراق
 چنانکہ جود تو بالہ بہ قیمت زاق
 سماع اک ترا خوشتر ز پردہ عشاق
 ازاںکہ بود عدو مبتلا سے در خفاق
 فلک ز عہد تو کردہ است بالہ بشاق
 نمودہ ایم ز خلاق دہر استیفاق
 وراثت از اب و عم مراست استحقاق
 و گرنہ روز ازل بودہ مہر وفاق
 کنند اہل جہاں از در تو استر زاق
 بدیدہ ام ہمہ سہر چو در ہمہ اوراق
 نمودہ اند بتوصیف ہمہ اغراق
 ترا سہمہ توصیف باستحقاق

فلک به عینک خوشی دید در عالم
 توئی که دولت و اقبال تست از آبا
 بسوخت خرمیستی دشمنان قمت
 ز موج جو تو گیتی میثال باغ ارم
 معین و یار اقبال تو شمع اجمیر
 شده است هند ز تبیر تو هستی نال
 شده است فانی محزون بهج تو مجبور
 میراد طیفه مدح تو اسبق الازکار
 نمود سخن عدلت جهاں چو باغ ارم
 شده است حاسد جاہ تو ضیق الافکار
 ز فیض تست که مردم شدند طالب حق
 موطن علما چار سو ملک و کن
 ستا مادر همه ملک تو شاد و میگویند
 بگفت هر یکے ما یم در همه راحت
 تضائق همه گیتی ز بهیت قدرت
 بدل شده به نکوئی همه معائب دهر
 ز بار جو تو گیتی شده است باغ جنال

نه دید مثل تو جواد و مہر آفاق
 سرری ملک و کن ملک تو باستحقاق
 چو برق آتش خشم تو هست اوراق
 رسید چشمه فیض تو در هر آفاق
 شکست صولت اعدا در همه از باق
 رسید از تو همه علم و مہر آفاق
 اگر چہ کرد همه سعی نیز استغراق
 سحر که وقت عا هست وقت استیفاق
 گرفت دست همه دهر در همه از لاق
 چنانکہ رے محب تو اوسع الاشراق
 بہ عہد تو همه غوث اند و بہ آفاق
 مدد میں بتد رئیس در همه اشفاق
 دعائے دولت و اقبال خسر و آفاق
 ز بیوگاں چو یکے روز کردم استنطاق
 ز مہر و صحت قلب کریم در آفاق
 شدہ است زہر بہ عہد مبارکت تریاق
 شکست بہیت عدلت مضائق آفاق

بدو عید تو میدید شد بد هر خیال
تصادق همه مردم به بین نیت است
حسد که سد وفاق است شد شکسته خیال
گمے ثنائے تو گردوں اگر دهر خنظل
شہاز فانی مخروں چه حال عرضه ہم
دکن که موطن آباے مادحت باشد
اگر نصیب شود خدمت وطن شایا
بدور عدل تو شد مرکز تنعم دهر
دکن شده است همه مورد عنایت ب
به نزد دهر همه نقش دولت است پدید
دکن که مورد الطاف حالق عالم
اگر به لطف بخوانی رهسی به ز بلا
جہاں بعد تو خرم شده چو فضل بہار

که گشت ظلم محبت نفاق گشت وفاق
که نیست نصیب لرح و سداد و آفاق
که چار سوش به بینی همه رنگات و شفاق
شود چو شیر و شکر شکر س مرا بہد افاق
غریق لجنہ آفات شد ز اہل نفاق
خوش است یا دازاں چون شکر مرا بہد افاق
نہ بعد ازاں بکنم شکوہ فلک ز نفاق
دکن که هست به عید تو ثنائی الافاق
از آنکہ مہر محبت در اں ہمہ اشفاق
به جفت مہر و محبت بدل شدہ ہمہ طاق
به تقویٰ مرکزی عاصی بزہر دگر و شقاق
کنوں کہ گردش گیتی شہا ہمہ شفاق
ولے رہی شدہ ہر دور و راہ صدق

پیرس حالت فانی بدور نکبت دهر
ولے بخوان کہ شود مورد ہمہ اشفاق

قصید

ای ذات تو بد هر همه سبزبان علم
در عهد تو شهاز همه جو و فضل تو
در علم می سبزبان همه دهر بوده
گر تیر علم تا به فلک می رسد لت
از نکته که شرح دهی بگرشد و ان
شمشیر تو نموده همه فتح ملک دهر
در دور درک تو شهای نقطه صد فلک
فانی که مارج است بخواهد ز تو شها
ریزد لبسان تو همه بحر روان و
و گفت گوئی تو همه دریای نغمین
آبجا که ذکر تو کنم ای خسرو جهان
تیغ تو قاطع همه اعمار دشمنان

باشد ز فیض تو همه تاب و توان علم
هر کو دکه که زاد شده همان علم
از شرق تا به غرب رسید استان علم
باشد ز دست تو همه زور کان علم
در ضمن درک تو همه راز نهان علم
کلاک تو فاتح است همه جهان علم
در وسعت خیال تو شد لامکان علم
کز فیض تو غیب بر شود همان علم
باشد بد و رطق تو صد گلستان علم
در ضمن خلق تو همه مشک شبان علم
از لطف من رود همه موج روان علم
چون قطع شک کند همه نیکان علم

باید شرف ز نام تو هر که جهان
 عثمان علی که شاه دکن منجر جهان
 تا دور آسمان ز نجوم است گلستان
 گیتی ز نور زیر رُئے تو روشن است
 تدبیر تو معادل اطوار روزگار
 عدل تو پاسبانی گیتی کس چنان
 در قطع شک شده سُودن شمشیر است تو
 آورده ام بروی خداوند روزگار
 شاهاتونی که در هر بنا زویرای تو
 چون ابر دست تو که بیمار دوزر همه
 هر روز و شب روند مع مشک ذکر تو
 عثمان علی که خانیست دهر ملک و
 کردند خلق نام دکن ملک شاه را
 در تار و پود جامه ذات بود هنر
 هر چند دید چرخ بهر دور خسروا
 مشاط ز جود تو در بزم روزگار
 جسم ز فیض تو نشود ناگرفت

تا قلب اهل فضل بود بحر و کان علم
 باشد ز جود او همه تاب و توان علم
 باشد ز جود تو همه نام و نشان علم
 گلشن همه ز ذات تو شد خانان علم
 ذات تو شب سپر رخ همه خاندان علم
 جود تو شد بد هر همه پاسبان علم
 هر ناو که که بود نهان در کان علم
 دوشیزگان پاک به حسن ندان علم
 خم کرد پشت پیش تو هر نکته دان علم
 کلاب مدح تو همه گوهرشان علم
 در ملک مصر و شام دو صد کاروان علم
 گلشن کنت ز جود تو حسن ندان علم
 لیکن فلک بگفت که نامش جهان علم
 افکنده بدوشش همه طلیسان علم
 مثل تو بدنه گوهری در بحر و کان علم
 آورد بر منضه همه شاهان علم
 جود تو مفر شد همه در استخوان علم

ذات تو در شیمه اسرار ایزدی
 در حیرت چو نگونه تخیل نموده
 در تاب آفتاب حوادث بد و بدهر
 در بزم و بهر پیش همه صاحبان فضل
 خدام دولت تو همه چون کواکب اند
 عہدت مرا ح شد همه اہل کمال را
 باشد عنایت تو ہمہ ما من بہر
 باشد ز دست فیض تو ای خسر و جہاں
 فکر تو شد محیط بر اجزائے کُن فکاں
 از موج بحر جو کہ جاری است و جہاں
 گلزار علم گرچہ ز فیض تو شد ہند
 تصویر ہر کمال و جوہر ببارکت
 یزد و زبان بنطق ہمہ سلک دُرازاں
 ہر ذی کمال سوئے تو آید ز راہ دو
 صد جا جسم علم ہمہ سر نہا شد
 بسند نہ و ہم جو ہر اول ز حد اک
 مرغان علم غیب ہمہ صید تو شوند

چوں احتلاط جسم بجان تو امان علم
 صد جا حمیدہ چرخ ز بارگران علم
 باشد ز درگہ تو ہمہ سائبان علم
 خواند زبان کلک تو صد استان علم
 ذات مقدس تو ہمہ آسمان علم
 ایوان خورنگاہ تو دارالامان علم
 دست تو بہت شدہ خاطر نشان علم
 ہر رونقے کہ ہست کنوں بر دکان علم
 در گوشہ و مانع تو باشد جہان علم
 مثل جہاں شدہ ہمہ اکنون خزان علم
 باشد دکن بہر تو شاہ جہان علم
 خامہ بدست پاک تو یادربنان علم
 در طبع پاک تو ہمہ بحر است و کان علم
 جز تو کسے بنود بستی ضمان علم
 دستت شہا بنوے اگر بر میان علم
 چنداں فروزدہ از تو ہمہ غر و شان علم
 اکنون بدست تو ہمہ تیر و کمان علم

مخفوظ گشت علم ز آفات روزگار
گویند ذی کمال که طبع مقدّست
هنر گشته که بود شده حل ز فکر تو
تا طائران و هم همه در بهر گنجی

مهرستی بدور همه پاسبان علم
دار و به صمن خویش همه بحر و کان علم
نامد بد هر مثل تو کس نکته دان علم
شاه و رسل گذاشت بدت کمان علم

مطلع ثانی

باشد ز نوک خامه تو گرزبان علم
غواص فکر تو برون کرده همه ز قصر
هر گوهر یک بود به بحر حکم نهان
بدر جسم علم مرده با فسات روزگار
کردی به سعی صیقل تیغ هنر همه
صد خوان فضل از تو برے جهاں کشود
اکنون که در پناه تو آمد صحیح شد
بارون همه شاه و کن دام ملکه
در مطلعش همه و همراه چارو
توت رسد به عقل ز دیوان تو همه
از روز اول است همه گردش فلک ق

فکرت ز رازد هر همه تر جُسمان علم
هر گوهری که بود بدریا و کان علم
آراستی به فکر همه دکان علم
گردید از تو باز جُسم جان علم
باشد همه ز فکر تینت شان علم
باشد ز مهر و ماه فلک را و دنان علم
در زخم فتنه بود همه جسم و جان علم
دارد ز فیض او هر خوبی زمان علم
چندان فرود از تو شماعز و شان علم
اشعار تو و در همه از مشک و بان علم
تا گوهر بست بیاید ز کان علم

چو آنسرید مادر گیتی ترا شہسا دانست آسمان کہ ازیں خوبتر نہ بود ہر آیہ کہ بعد ز عنایات ایزدی اکنون زنند کوس مستح مندی ہنر مانی بد ہر تابا بد در ہر نشاط	در تو بدید چرخ ہمہ عزو شانِ علم ہر گوہرے کہ بود بہر بحر و کانِ علم منزل شد ز نسبت فائت بشانِ علم آخر شدہ بعد تو دورِ زیانِ علم وابستہ شد بہ عہد تیس تو جانِ علم
نور و زما کند ہمہ گیتی چو گلستان باشد زابر فیض تو بحر روانِ علم	

قصیدہ

از جمالِ روئے زیبا شد منظور آئینہ
استنارت کرد از روئے تو شاہا آں قد
در نظامِ ملک مہتی بے عدیل و ہمیشال
میکنم تقریر از خیر وے تدبیرت شہا
در گماں افتادہ انداز باب دانش و جہاں
حسن تدبیرت دکن را کرد چوں باغ ارم
شانہ ات باشد چو آثرہ بہر قتل عاشقان
در مراحِ ملک تو بیند شانِ ایزدی
نامیہ در عہد ز رنیت چہاں اقروں شد
عکس رویت آئینہ را کرد چندان قند
غیر فانی کس بہت نیست نگین خسرا
ہست آئین سکندر در ہمہ ملک دکن

کر و عکست مطلع خورشید خاور آئینہ
می نہد خود را بہر دمہ برابر آئینہ
قوتِ تدبیر تو کردہ است کشور آئینہ
می نہد ز احوالِ ملک مدح گستر آئینہ
روئے ملک خوب تر یا بہت بہتر آئینہ
می نہد از دور ملک شان داوڑ آئینہ
عکس ابروئے تو کردہ تیغ و خنجر آئینہ
ملک تو ہر آئینہ از فیر داوڑ آئینہ
بال و پر پیدا نمودہ چوں کہوتر آئینہ
شاہداں دہر مید از بند بر سر آئینہ
کرد گردِ روئے آں محضوں مغبر آئینہ
ناظماں ز آل پیش میدارند اکثر آئینہ

<p> یوش رودار دازاں اک شاه کثر آئنه مثل عشاق است کنون حسن پُر آئنه روے تو کرده همسر فردوس منظر آئنه می نهد ز احوال بد تر پیش داور آئنه کرد عکس ماه رویت نیک اختر آئنه اندریں معنی هانا هست رهبر آئنه کرده اند از نام تو عثمان حیدر آئنه گر گشت ظاهر همه شان سکندر آئنه کرد از علم و هنر در ملک کشور آئنه هست از شان آلهی فرسرو آئنه بهر تو دارم ز لوح مدح دیگر آئنه </p>	<p> شوکت اسکندری داد همه عثمان علی زیب و زینت هست چندان بهر بدن کن یوسف دوران توئی لے خسر و گردون حشم فانی محزون که در آفات هر دم متبلا سایه ات باشد هانا سایه پُر هانا نیکیت پاینده دار و نام نیکیت در جهان شوکت عثمان فرزانی نیز شان حیدری روے تو شان آلهی می نماید خلق را حسن تدبیر تو شاها در لطف نام روزگار آئینه لوحیت از آثار اسکندر بهر منکه مداح تو هستم لے شه گردون جناب </p>
--	---

در پناهت خلق آئند از همه در جهان
مثل مرغها کرد پیدا نیز شهر آئنه

۹- قصیدہ

و تہنیت تقریب خدائی شہزادگان نواب اعظم جاہ میرحایت علیخان بہادر
 علیحضرت بگان عالی ہزارالطہائیس نواب سر عثمان علیخان بہادر ملکہ
 و نواب معظم جاہ بہادر پاکیدانہ ختم شہزادی و شہوار سلطان عبدالحی خان
 خلیفہ سابق و سلطان و مودخت برادرش شہزادی نیلو فرکہ تبلیخ اول
 ماہ رجب ۱۰۳۵ ہجری مطابق ۱۷۹۳ میلادی
 بمقام نویس و فرستہ منتقد شد

دو سزند تو همان خلیفہ
 زنوتازہ شد گلستان خلیفہ
 نہ بدیسرا اندر کسان خلیفہ
 بس از دتو خاندان خلیفہ
 فراید ہمہ عز و شان خلیفہ

تو ہستی بجان سیربان خلیفہ
 زانہار دست تو ای فردا
 ہمہ حبیبہ دادی پے قتل عدا
 چو گردن کہ نازد بخورشید رخشان
 زخو شکر ازیت لے شاہ گہان

شده دُرّه التاج پور تو شاها
 نبشت است بر صفحہ دورِ عالم
 گل و یاسمن لاله ہر سگفتہ است
 چو مینوشدہ قصر شہزادہ شاہا
 منقش ہمہ ہفت الواح گیتی
 بذکر تو اسے خسرو دورِ عالم
 نخستیں ہوئے حوادثِ فترہ
 ہمانا بیک التفاتِ تو شاہا
 ز دست کہ در موجِ خیزی چو قلم
 زرے دو فرزند شاہ مظفر
 جہاں دہرہ التفاتِ تو شاہا
 بہ قیاضی ابر لطف ہمانا
 حمایتِ علیخان ولیعہد خسرو
 بفضلِ خدا با ہمہ خاندانت
 حمایتِ علیخان ہند تو آید
 ازاں دُرّ شہوار در خاندانت
 گے عقد شہزادگان مظفر

کنوں دُرّ شہوار کانِ خلیفہ
 یکے بگری داستانِ خلیفہ
 چو باغ ارم خان ومانِ خلیفہ
 ز نیلوفر آسمانِ خلیفہ
 تو نیل کو بخوان داستانِ خلیفہ
 ہمہ حسن و حسن اندانِ خلیفہ
 کنوں سبز شد بوستانِ خلیفہ
 ہمہ سود گشتہ زیانِ خلیفہ
 چو گلشن شدہ خانِ مانِ خلیفہ
 جہاں شدہ ہمہ خاندانِ خلیفہ
 شدہ موسم گل خزانِ خلیفہ
 شدہ ارغوانِ عرفانِ خلیفہ
 ہمہ رونق خاندانِ خلیفہ
 شدہ متحد دو دمانِ خلیفہ
 مع دُرّ شہوار کانِ خلیفہ
 بماند ہمہ عزّ و شانِ خلیفہ
 بخطبہ شدہ تر زبانِ خلیفہ

همه حاکماں در همه نیس هر
 چو بشنید اخبار جشن عروسی
 دو شهر ادهات مرو و شهر ادیان هم
 در آفات ادوار چرخ شمر
 بوصف تو ای خسرو داور عالم
 شکستی همه دست جور فلک را
 بوصف تو ای مطلع مهر عظمت
 تویی آنکه از مشک لطف تو شاها
 بنور شاد آفات شد فضل و لطف
 بدست تو داده است خلاق عالم
 ز تعظیم دو پور تو شد بر رفت
 تودانی همه داور اسرار داور
 به لوح مه و مهر گردون نبشته
 خدا از تو خوشنود و شادان محمد
 ز وصف کند عطر بیزی به محفل
 ز عثمان که بدشاه شاهان عالم
 ز اسرار یزدان به عثمان علیخان

بجشن اندر ول همان خلیفه
 شه هند شد مدح خوان خلیفه
 دو ماه انداز آسمان خلیفه
 تو هستی همه پاسبان خلیفه
 بریزد همه در زبان خلیفه
 فرودی همه عز و شان خلیفه
 غسل می بریزد و بان خلیفه
 معطر شده خان و مان خلیفه
 کنون خسرو سائبان خلیفه
 بصدر مز و حکمت عثمان خلیفه
 چو عرش بریں آستان خلیفه
 تویی در جهان راز دان خلیفه
 به ضمانت همه عز و شان خلیفه
 که هستی همه سر بان خلیفه
 بذکرت همه مشک و بان خلیفه
 شده منبسط خاندان خلیفه
 شده متحد دودمان خلیفه

بِ نسل و عثمان خورشید عظمت
معظم بجاه است شهزاده دیگر
بناتِ همایون شهزادگان
خدا یا به عثمان علی خان بماند

بماند همسر عزو شان خلیفه
بسازد بدو خاندان خلیفه
شده مستقل عزو شان خلیفه
چو یک تن دو جان خاندان خلیفه

ز قافی درین نامه ماند بوضف
همسر بدت خاندان خلیفه

ف ۱۱

۱۹۱۵۵۱

(گ ع) DUE DATE

Hand Print. Source of Collection.

۱۲ ۱۲ ۱۲

Handwritten text: 1915001

Handwritten text: 1915001

Handwritten text: (84)

Handwritten text: 1915

Date

No.

Date

No.